

نظام مند شدن تشکیلات وزارت خارجه

۲۱ آبان ۱۴۰۱ ساعت ۱۹:۲۲

کنسولهای روسیه در ایران از اداره کل قسمت آسیایی روسیه و انگلیسی‌هایی که کنسولهای آنها در سراسر ایران مشغول فعالیت بودند از اداره کل سیاسی هندوستان دستور می گرفتند.

از بخش های با اهمیت تشکیلات دیپلماتیک هر کشوری، سفارتخانه ها و کنسولگریها هستند. این دو را می توان ستون دیپلماسی حکومتها در خارج از پایتختشان به حساب آورد. استقرار سفارتخانه ها و کنسولگریها برعهده اداره وزارت خارجه است. تاریخ شکل گیری سفارتخانه ها در دوره قاجار را باید از عصر ناصری پی گرفت. تا پیش از دوره مذکور، نامی از سفارتخانه به معنای مکان و ساختمانی که در آن هیئت سفارت به اجرای امور سیاسی مربوط به کشور خویش مشغول باشند ذکر نشده است. در ایران عهد ناصری سه نقطه به لحاظ وجود کنسولگریهای بسیار از اهمیت بسزایی برخوردار بودند. این سه نقطه از سرزمین ایران عبارتند از تهران، تبریز و بوشهر. در این سه شهر اکثر کشورهای که با ایران پیمان می بستند، کنسولگری خود را در یکی از شهرهای مذکور بنا می نهادند. تبریز به لحاظ موقعیتی چون در شمال کشور واقع شده است؛ رابط ایران با عثمانی، روسیه و به نوعی اروپا بوده است. تهران مرکز دارالخلافه و پایتخت اداری و سیاسی قاجارها نیز در مرکز ایران از موقعیت مناسبی برخوردار بود و دیگری بوشهر که در جنوب و نزدیک به خلیج فارس و دریای عمان گذرگاه هندوستان و سفرای انگلیس بود. هرچند احداث کنسولگری محدود به شهرهای مذکور نمی شد و در جاهای دیگر مانند کرمان، سیستان و اصفهان و... به تناسب وسعت ارتباط برقرار بود. کنسولهای روسیه در ایران از اداره کل قسمت آسیایی روسیه و انگلیسی‌هایی که کنسولهای آنها در سراسر ایران مشغول فعالیت بودند از اداره کل سیاسی هندوستان دستور می گرفتند. این ماموران غالباً مقام سرکنسولی داشتند و برای حفظ احترام مقام و جایگاهشان اونیفورم نظامی در بر می کردند. در شهرهای دیگری نیز مانند مشهد، گیلان و کرمانشاه نیز کنسولگریهای دول خارجی فعال بودند. اما اهمیت سه شهر قبلی به مراتب بیشتر از دیگر شهرهای کشور بود. به طور کلی در دوره ناصری با گسترش چشم گیر روابط خارجی شاه، ما شاهد ظهور کنسولگریها و سفارتخانه های دول خارجه در ایران و بالعکس کنسولگریهای و سفارتخانه های ایران در کشورهای خارجه هستیم؛ زیرا در این دوره به واسطه پیوند با مرکز، در تصمیم گیری سیاست خارجی پیوند و نظمی نسبتاً منطقی و ناگسستنی بین اجزا وزارت با سفارت خانه ها و کنسولها به عنوان نمایندگان برون مرزی وزارت دول خارجه برقرار شده بود.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۸۹۸۳/خارجہ-وزارتہ-تشکیلاتہ-شدنہ-مند-نظام>